

Prečo máme drahú elektrinu – a čo s tým robí Európa?

Účty domácností držia nízko štátne stropy, ktoré stáli len za dva roky vyše štyroch miliárd eur. Drahá elektrina nezmizla – presunula sa do daní.

To je slovenská zvláštnosť celoeurópskeho príbehu. Poďme si ho rozobrať poctivo, bez pohádok o Bruseli aj bez ilúzií o stropoch.

Ako vzniká cena, ktorú nevidíte

Na európskom trhu určuje cenu elektriny každú hodinu najdrahší zdroj, ktorý ešte treba zapnúť – po roku 2022 je to často plynová elektrárňa. Preto zdražela elektrina na celom kontinente naraz, hoci Slovensko vyrába väčšinu prúdu z jadra: elektrárne predávajú za trhovú cenu bez ohľadu na to, koľko ich výroba stojí. Kto čaká, že domáce jadro znamená lacnú zásuvku, naráža na to, že zisk z rozdielu inkasuje výrobca – alebo ho, ako na Slovensku, zreže štát.

Slovenské špecifikum: neviditeľná pomoc

Slovensko si od energetickej krízy drží jednu z najnižších cien pre domácnosti v Únii – nie preto, že by elektrina bola lacná, ale preto, že rozdiel medzi trhovou a zastropovanou cenou platí štátny rozpočet. Len za roky 2023 a 2024 to bolo vyše štyroch miliárd eur; pomoc bola plošná a prakticky neviditeľná, takže vznikol dojem, že „u nás je elektrina lacná“.

Od roku 2026 sa systém mení na adresnejší: energopomoc pokrýva zhruba deväť z desiatich domácností, elektrina pre ne zdraží v priemere o 2,78 percenta a na dotácie plynu a tepla pôjde okolo 370 miliónov eur. Je to krok k poctivosti – no podstata trvá: účet za drahú energiu neplatíme pri vyúčtovaní, ale cez dane a štátny dlh. Miliardy, ktoré idú na stropy, nikde nestavajú lacné zdroje.

Čo s tým zmôže kontinent – a čo nie

Poctivá odpoveď má dve časti. Spoločný európsky trh cenu skôr stabilizuje, než dvíha: malá slovenská sústava prepojená so susedmi kolíše menej a výpadky sa dajú vykryť dovozom. Ale trh sám osebe lacnú elektrinu nevyrobí.

Skutočná cesta k trvalo nižším cenám vedie cez veci, ktoré vie len kontinent vcelku: vytlačiť plyn z úlohy cenotvorcu masívnou výstavbou lacných zdrojov, prepojiť siete tak, aby lacný prúd dotiekol tam, kde je drahý, a financovať to spoločne – tak, ako sa spoločne nakupoval plyn po kríze. Štátne stropy sú liek proti bolesti; stavba, ktorá bolesť odstráni, sa dá postaviť len v európskom meradle.

Všetky otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

O koľko zdraží elektrina v roku 2026?

Pre domácnosti pod energopomocou v priemere o 2,78 percenta; koncové ceny plynu stúpnu výraznejšie. Regulované ceny určuje ÚRSO a rozdiel oproti trhu dopláca štát.

Koľko stojí štát energopomoc?

Len za roky 2023 a 2024 vyše štyroch miliárd eur – dovtedy prakticky neviditeľne, lebo pomoc dostávali plošne všetci. Od roku 2026 je adresnejšia: pokrýva zhruba 90 % domácností.

Prečo je elektrina drahá, keď ju Slovensko vyrába z jadra?

Lebo elektrárne predávajú za trhovú cenu, ktorú v Európe určuje najdrahší zapnutý zdroj – často plyn. Vyrobiť lacno doma neznamená mať lacno v zásuvke; rozdiel inkasuje výrobca, alebo ho stropuje štát.

Môže za drahú elektrinu Brusel?

Nie tak, ako sa hovorí. Cenu vyhnal nahor drahý plyn po odstrihnutí od Ruska a náklady sietí. Spoločný trh cenu skôr stabilizuje – malá slovenská sústava by sama kolísala viac, nie menej.

Čo by elektrinu naozaj zlacnilo?

Vytlačiť plyn z úlohy cenotvorcu: viac lacných zdrojov, prepojenejšie siete a spoločné európske investície. To vie len kontinent ako celok – štátne stropy medzitým účet len presúvajú do daní.

ZDROJE

- ÚRSO: cenové rozhodnutia na rok 2026 (elektrina +2,78 % pre domácnosti v energopomoci)
- Vláda SR / MH SR: energopomoc – náklady vyše 4 mld. eur za 2023–2024; adresná schéma 2026 (~90 % domácností)
- MH SR: dotácie na plyn a teplo 2026 ~370 mil. eur
- Energie-portal.sk / Pravda: štruktúra cien energií 2026